

Protokoll fört vid enskild föredragning

Näringsavdelningen

Allmänna byrån, N1

Beslutande

Vicelanråd

Camilla Gunell

Föredragande

Byråchef

Susanne Strand

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 7

Förslag till lagstiftningspaket för sammanhållningspolitiken 2021-2027 i form av Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt Instrumentet för gränsförvaltning och visering KOM (2018) 375, Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden KOM (2018) 372, Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden plus KOM (2018) 382, Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för externa åtgärder KOM (2018) 374 samt Europaparlamentets och rådets förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang KOM (2018) 373

ÅLR 2019/1288

53 N1

Besluts fastställa landskapsregeringens positioner i enlighet **med bilaga 1, N119E05.**

PROMEMORIA OM EU-KOMMISSIONENS FÖRSLAG

1. Uppgifter om EU-kommissionens förslag

1) Förslagets namn: Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt Instrumentet för gränsförvaltning och visering

Förslagets COM-nummer: KOM (2018) 375

2) Förslagets namn: Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden.

Förslagets COM-nummer: KOM (2018) 372

3) Förslagets namn: Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden plus

Förslagets COM-nummer: KOM (2018) 382

4) Förslagets namn: Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för externa åtgärder.

Förslagets COM-nummer: KOM (2018) 374

5) Förslagets namn: Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang.

Förslagets COM-nummer: KOM (2018) 373

2. Uppgifter om ansvarigt ministerium och ansvarig tjänsteman i riket

Ansvarigt ministerium i riket: Arbets- näringsministeriet

Ansvarig tjänsteman i riket: Konsultativ tjänsteman Petri Haapalainen

3. Uppgifter om ärendets beredning i landskapet Åland

Diarienummer: ÅLR 2019/1288

Ansvarig tjänsteman vid LR: byråchef Susanne Strand

Ansvarig minister vid LR: vice lantråd Camilla Gunell

Behandling vid Ålands lagting: __ Samråd __ I-ärende

Datum då promemorian föredragits: 26.2.2019

4. Förslagets huvudsakliga syfte och innehåll, uppdelat på respektive förordning

1) KOM (2018) 375, gemensamma bestämmelser

Den 2 maj 2018 antog kommissionen ett förslag om nästa fleråriga budgetram för perioden 2021–2027, som bla innehåller övergripande förslag för sammanhållningspolitiken. Konkreta förordningsförslag presenterades den 29 maj 2018. Målet är att skapa en gemensam uppsättning förenklade och konsoliderade regler, att minska den administrativa bördan för myndigheter och stödmottagare.

Kommissionen föreslår ett grundläggande regelverk för sju EU-fonder med delad förvaltning: Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Sammanhållningsfonden (CF), Europeiska socialfonden+ (ESF+), Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF), Asyl- och migrationsfonden (Amif), Fonden för inre säkerhet (ISF) samt Instrumentet för gränsförvaltning och visering (BMVI). Till skillnad från innevarande programperiod är inte Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling en del av förordningen om gemensamma bestämmelser. Däremot har den gemensamma förordningen utvidgats till att även innefatta asyl- och migrationsfonden, fonden för inre säkerhet samt Instrumentet för gränsförvaltning och visering. Jordbruksfonden beskrivs närmare i landskapsregeringens promemoria av den 10.1.2019.

Budgeten för sammanhållningspolitiken föreslås uppgå till ca 330 miljarder euro för perioden i 2018 års priser. Kommissionen presenterar det som en minskning på cirka sju procent. Finland beräknas få en ökad tilldelning om 5 % från nuvarande programperiod.

Fördelningen av medel till medlemsstaterna baseras i huvudsak på BNP per capita som tidigare perioder men innehåller även några nya kriterier såsom t.ex. klimatförändringar och mottagande och integrering av migranter.

Särskilda landsspecifika rekommendationer innefattande de områden respektive medlemsstat bör fokusera på lämnas till medlemsstaterna under mars 2019 och ska beaktas i programplaneringen samt under programuppföljningen.

Elva tematiska mål som används under perioden 2014–2020 har förenklats till fem tydliga politiska mål (PO 1–5):

PO 1. Ett smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling.

PO 2. Ett grönare och koldioxidsnålare Europa.

PO 3. Ett mer sammanlänkat Europa genom förbättrad mobilitet och regional IKT-konnektivitet.

PO 4. Ett mer socialt Europa genom den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

PO 5. Ett Europa närmare medborgarna genom hållbar och integrerad utveckling av stads-, landsbygds- och kustområden och lokala initiativ.

I likhet med nuvarande programperiod föreslås en så kallad partnerskapsöverenskommelse, PÖ för varje medlemsstat. I första hand föreslås partnerskapsöverenskommelsen innehålla mål för de fonder som ingår i den allmänna förordningen. Av partnerskapsöverenskommelsen ska framgå, med hänvisning till lämpliga landspecifika rekommendationer, på vilket sätt fonderna och programmen genomför de för fonderna gemensamma politiska målen. Liksom under innevarande programperiod ska partnerskapsöverenskommelsen beskriva hur fonderna och programmen samordnas och hur de kompletterar varandra.

Nuvarande förhandsvillkor som används i innevarande programperiod 2014–2020 ersätts med förutsättningar. Dessa är färre och mer fokuserade på målen för den berörda fonden och ska i motsats till perioden 2014–2020 övervakas och tillämpas under hela perioden.

Medlemsstaterna kommer inte att ha rätt att redovisa utgifter för särskilda mål till dess att villkoret är uppfyllt.

Resultatramen föreslås bibehållas, men i en annan form. Kommissionen föreslår att man i programmen övergår till ett förfarande på 5 + 2 år, där programmets anslag fastställs för de fem första åren och anslagen för de två sista åren baseras på en bedömning. Programmen för Europeiska havs- och fiskerifonden upprättas dock för hela den 7-åriga programperioden.

Halvtidsöversynen av strukturfondsprogrammen genomförs år 2025 med beaktande av de landspecifika rekommendationerna för 2023 och 2024, medlemsstatens eller programområdets socioekonomiska situation samt framstegen i att uppnå målen.

Medlemsstaterna ska före slutet av mars 2025 lämna in till kommissionen ett motiverat förslag till ändring av programmet, av vilket även framgår hur finansieringen för åren 2026 och 2027 fördelas mellan prioriteterna samt reviderade eller nya mål. Ifall en medlemsstat anser att det inte finns anledning att ändra ett program ska den dock uppenbarligen motivera för kommissionen att det inte finns något behov av att ändra programmet.

Det föreslås anslag för uppnåendet av kolsnålhetsmålet på 25 procent som gäller för EU:s hela fleråriga budgetram 2021–2027.

Kommissionens förslag stöder även ett bredare bruk av finansiella instrument. Förordningen som gäller gemensamma bestämmelser innehåller även bestämmelser som gör det möjligt att frivilligt överföra anslag till de fem politiska områden som omfattas av instrumentet för InvestEU-programmet.

I regel förutsätter ändringar i programmet godkännande av kommissionen. Till skillnad från innevarande programperiod kan en medlemsstat emellertid göra småskaliga budgetöverföringar utan att programmet behöver ändras. För prioriterade områden tillämpas en fondspecifik maximigräns på 5 procent. Programinterna överföringar som underskrider

denna gräns förutsätter inte någon ändring av programmet, om överföringen samtidigt utgör högst 3 procent av programmets budget.

I samma program kan kombineras stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden plus. Ur Eruf och ESF+ kan även finansieras högst 10 procent av stödet för varje prioritering till en insats där kostnaderna berättigar till stöd från en annan fond.

Den medlemsstatsspecifika fördelningen av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden plus bygger på tre regionkategorier: mindre utvecklade regioner, övergångsregioner och mer utvecklade regioner. Kommissionens förslag till fördelning av medel bygger till största delen på siffrorna från 2014–2016. EU:s samfinansieringssats är högst 70 procent för mindre utvecklade regioner, 55 procent för övergångsregioner och 40 procent för mer utvecklade regioner.

Medlemsstaten ska tillsätta en övervakningskommitté inom tre månader efter att programmet godkänts. Flera program kan ha samma övervakningskommitté. Den ska sammanträda minst en gång per år för att granska hur programmet framskrider.

På ett årligt möte granskar kommissionen och medlemsstaten utfallet av varje program. Medlemsstaten ska inom tre månader informera kommissionen om åtgärder som vidtagits med anledning av de omständigheter som fastställts på årsmötet.

Förvaltningsmyndigheten lämnar varannan månad (31.1.2022–31.1.2030) in i elektroniskt format till kommissionen information om finansieringen och utfalls- och resultatindikatorerna. Motsvarande information ska även publiceras offentligt på internet. En årsrapport lik den nuvarande upprättas inte. En slutrapport över varje program lämnas in till kommissionen före den 15 februari 2031.

Kommissionen föreslår följande fondspecifika maximibelopp för det tekniska stöd som medlemsstaterna har tillgång till: Eruf och Sammanhållningsfonden: 2,5 %, ESF+: 4 %, EHFF, AMF, ISF och BMVI: 6 % av projektets stödberättigade utgifter. När det gäller Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) kan det tekniska stödet vara 6 procent i program i regioner kring de inre gränserna, 10 procent i program i regioner kring de yttre gränserna samt 7 procent i mellanstatliga program, program i havsregionen och program som omfattar hela unionen. Det föreslås en betydande förenkling av förvaltningen av det tekniska stödet. Det tekniska stödet ersätts som en procentandel av de i betalningsansökan godkända utgifterna.

Kommissionen föreslår att användningen av förenklade kostnadsalternativ utvidgas och att reglerna mellan fonderna harmoniseras. Kommissionen föreslår att användningen av dessa kostnadsalternativ är obligatoriskt i projekt på högst 200 000 euro, med undantag av verksamheter som får statligt stöd.

Stödberättigade utgifter som används för att genomföra projekt omfattas i regel av nationella bestämmelser med vissa undantag. Det föreslås en betydande ändring av reglerna för mervärdesskattens stödberättigande. För projekt under 5 miljoner euro skulle mervärdesskatt vara en stödberättigad kostnad medan mervärdesskatten skulle sakna rätt till stöd vad gäller

projekt som överstiger 5 miljoner euro. Målet är att förenkla genomförandet och minska mängden fel.

Förvaltnings- och kontrollsystemet i medlemsstaterna ska uppfylla de krav och förutsättningar som ställs på det i förordningen. Medlemsstaterna ska utarbeta en beskrivning av förvaltnings- och kontrollsystemet innan den första ansökan om slutbetalning för det första räkenskapsåret lämnas in till kommissionen och senast före den 30 juni 2023.

Det nuvarande förfarandet med en särskild utnämning av myndigheter föreslås inte i förslaget. Enligt förslaget ska medlemsstaterna för tillämpningen av varje program ange en förvaltande myndighet och en revisionsmyndighet. Myndigheterna kan vara ansvariga för mer än ett program. En särskild attesterande myndighet som utnämnts inom nuvarande period föreslås inte.

Förslaget omfattar ett nytt alternativ till en förvaltningsmodell, baserad på det nationella förvaltningssystemet och den nationella lagstiftningen, där revisionen av utgifterna genomförs enligt nationella förfaranden, revisionsmyndighetens revisioner begränsas till granskning av ett statistiskt urval av 30 urvalsenheter för det berörda programmet eller programgruppen och kommissionen begränsar sin revision till endast revisionsmyndigheten. Ett villkor för förfarandet är att medlemsstatens förvaltnings- och revisionssystem har fungerat bra och den totala felnivån för de två föregående åren understiger 2 procent. Enligt förslaget kan en medlemsstat övergå till ett enklare förfarande genast vid ingången av programperioden, om villkoren uppfylls och förvaltningssystemet genomförs på samma sätt som under programperioden 2014–2020. Kommissionen rekommenderar att befintliga förvaltnings- och kontrollsystem bevaras för att man snabbare ska kunna starta programmen. Kommissionen föreslår att förvaltningen digitaliseras i sin helhet såväl mellan stödmottagarna och den finansierande myndigheten som för förmedling av information mellan medlemsstaten och kommissionen. För såväl Eruf, AMF, ISF och BMVI föreslås en övergångsperiod fram till den 31 december 2022. I fråga om Eruf och ESF krävs redan under innevarande programperiod elektroniska servicessystem. Enligt förslaget ansvarar förvaltningsmyndigheten även i framtiden för riktigheten och integriteten samt datasäkerheten av information i uppföljningssystemen. Det föreslås att informationen skickas till kommissionen med två månaders mellanrum. Ansökan om mellanliggande betalningar ska enligt förslaget lämnas in fyra gånger per år. I ansökan om mellanliggande betalningar specificeras utgifterna enligt prioritet och regionkategori.

2) KOM (2018) 372, Regionalfonden, ERUF:

Förordningen om Europeiska regionala utvecklingsfonden och sammanhållningsfonden reglerar de viktigaste prioriteringarna och teman för de berörda fonderna den kommande perioden.

Även fortsättningsvis föreslås tematisk koncentration. Merparten (65–85 procent) av resurserna ska koncentreras till de politiska mål som enligt utvärderingsresultat och konsekvensbedömningar har det största mervärdet och bidrar mest till EU:s prioriteringar.

Fortsatt fokus förslås på små och medelstora företag medan större företag endast stöds indirekt genom ett stärkt företagsklimat

Med stöd ur Eruf kan man finansiera alla fem politiska mål (PO) som fastställs i den allmänna förordningen (se ovan) genom följande **särskilda mål**:

PO1 Ett smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling

- i) förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik (output: företag och forskare som får stöd för innovation, resultat: företag som kommersialiserar innovationer som fått stöd)
- ii) säkra nyttan av digitaliseringen för invånare, företag och myndigheter (output: företag och offentliga aktörer som får stöd för digitalisering, resultat: användare av nya digitala lösningar)
- iii) förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft (output: företag som får stöd, resultat: nya jobb i företag som fått stöd)
- iv) utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap (output: företag som investerar i kompetensutveckling, resultat: personal som deltar i kompetensutveckling)

PO2 Ett grönare och koldioxidsnålare Europa

- i) främja energieffektivisering och förnybar energi
- ii) utveckla smarta energisystem, smarta nät och smart lagring på lokal nivå
- iii) främja anpassning, riskförebyggande och motståndskraft mot katastrofer i samband med klimatförändringen
- iv) främja en hållbar vattenförvaltning
- v) främja övergången till en cirkulär ekonomi
- vi) främja biologisk mångfald, grön infrastruktur i stadsmiljö samt minska föroreningar

PO3 Ett sammanlänkat Europa genom förbättrad mobilitet och tillgänglighet

- i) förbättra digital tillgänglighet
- ii) utveckla ett hållbart, klimattåligt, intelligent, säkert och intermodalt TEN-T
- iii) utveckla hållbar, klimattålig, intelligent och intermodal nationell, regional och lokal mobilitet, inklusive förbättrad tillgång till TEN-T samt gränsöverskridande mobilitet
- iv) främja hållbar multimodal mobilitet i städerna

PO4 Ett mer socialt Europa genom den europeiska pelaren för sociala rättigheter

- i) effektivisera arbetsmarknaderna och förbättra tillgången till sysselsättning av god kvalitet genom att utveckla social innovation och social infrastruktur
- ii) förbättra tillgången till tjänster av god kvalitet för alla inom utbildning och livslångt lärande genom att utveckla infrastruktur
- iii) förbättra den socioekonomiska integrationen av marginaliserade grupper, migranter och missgynnade grupper, genom integrerade åtgärder, bl.a. bostäder och sociala tjänster
- iv) säkerställa lika tillgång till hälso- och sjukvård genom att utveckla infrastruktur

PO 05 Ett Europa närmare medborgarna genom hållbar och integrerad utveckling av stads-, landsbygds- och kustområden och lokala initiativ

- i) främja en integrerad social, ekonomisk och miljömässig utveckling, kulturarvet och säkerhet i stadsområden,
- ii) främja en integrerad, social, ekonomisk och miljömässig lokal utveckling, kulturarvet och säkerhet, inklusive på landsbygden och i kustområden, även genom lokalt ledd utveckling.

Minst 6 procent av en medlemsstats Eruf-finansiering ska riktas till hållbar stadsutveckling i form av lokalt ledd utveckling (CLLD), integrerade territoriella investeringar (ITI) eller något annat territoriellt verktyg som sorterar under PO 5.

I medlemsstater där bruttonationalinkomsten överstiger 100 procent av EU-genomsnittet ska Eruf-stödet koncentreras så att minst 85 procent tilldelas målen 1 och 2 samt minst 60 procent på mål 1. I medlemsländer där bruttonationalinkomsten är 75–100 procent av EU-genomsnittet ska minst 45 procent av Eruf-finansieringen tilldelas mål 1 och minst 30 procent mål 2 och de länder där bruttonationalinkomsten understiger 75 procent av EU-genomsnittet ska minst 35 procent tilldelas mål 1 och minst 30 procent mål 2.

Genom Eruf kan man enligt förslaget stödja tex infrastruktur, investeringar i tjänsternas tillgänglighet, produktionsrelaterade investeringar i små och medelstora företag (i undantagssituationer även större företag, om det är en del av ett forsknings- och utvecklingsnätverk som stöder små och medelstora företag), anskaffning av utrustning och programvara samt immateriella anskaffningar, utredningar, studier, skapande av nätverk och informationsutbyte samt aktivering av kluster.

I bilagan till Eruf-förordningen presenteras gemensamma utfalls- och resultatindikatorer för varje politiskt mål. Indikatorerna är gemensamma för Eruf och Sammanhållningsfonden. Utöver dessa föreslås utfalls- och resultatindikatorer som är särskilt avsedda för Interregprogram. Nytt i förhållande till innevarande programperiod är de av kommissionen föreslagna resultatindikatorerna samt utfallsindikatorernas ökade antal och omfattning. Målet med förslaget är att använda de gemensamma indikatorerna i större utsträckning och minska mängden programspecifika indikatorer, vilket ökar tillgången till jämförbart material på unionsnivå.

3) KOM (2018) 382, Socialfonden, ESF +

Kommissionen föreslår att skapa ESF+ genom en sammanslagning av följande fonder och program: Europeiska socialfonden (ESF), Sysselsättningsinitiativet för unga, Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD), EU-programmet för sysselsättning och social innovation (EaSI) samt det tredje programmet för unionens åtgärder på hälsoområdet (hälsoprogrammet). Syftet med sammanslagningen är att förstärka synergier mellan dessa instrument, öka flexibiliteten och förenkla genomförandet så att den administrativa bördan minskas för myndigheter och stödmottagare.

ESF+ föreslås bestå av tre delar. Den första delen, som genomförs genom delad förvaltning, omfattar insatser som motsvarar nuvarande ESF, Sysselsättningsinitiativet för unga och FEAD. Den andra delen, som genomförs genom direkt och indirekt förvaltning, omfattar sysselsättning och social innovation. Den tredje delen, som genomförs genom direkt förvaltning, omfattar insatser för att förebygga ohälsa och förbättra folkhälsan.

Enligt kommissionens förslag ska den del av ESF+ som omfattas av delad förvaltning fortsatt vara en del av sammanhållningspolitiken och till största delen regleras av förordningen om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden plus, Sammanhållningsfonden, Europeiska havs- och fiskerifonden och finansiella bestämmelser för dessa, Asyl- och migrationsfonden, Fonden för intern säkerhet och Instrumentet för gränsförvaltning och visering (KOM(2018) 375 slutlig). ESF+ ska vidare förbättra synergierna med andra fonder som investerar i människor, bl.a. Europeiska fonden för justering av globaliseringseffekter (EGF), Erasmus+, Europeiska solidaritetskåren samt Asyl- och migrationsfonden (AMIF).

ESF+ ska stödja följande särskilda mål inom politikområdena sysselsättning, utbildning, social inkludering och hälsa och därmed också bidra till det politiska målet (PO4) för ett mer socialt Europa – genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter”

- i) Förbättra tillgången till sysselsättning för alla arbetssökande, särskilt för unga, långtidsarbetslösa och personer utanför arbetskraften, och främja egenföretagande och den sociala ekonomin.
- ii) Modernisera arbetsmarknadens institutioner och tjänster för att bedöma och förutse kompetensbehov och säkerställa snabbt och skräddarsytt bistånd och stöd till matchning, övergångar och rörlighet på arbetsmarknaden.
- iii) Främja kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, en bättre balans mellan arbete och privatliv, inbegripet tillgång till barnomsorg, en hälsosam och väl lämpad arbetsmiljö där man tar itu med hälsorisker, arbetstagares, företags och företagares anpassning till förändringar samt ett aktivt och hälsosamt åldrande.
- iv) Förbättra utbildningssystemens kvalitet, effektivitet och anpassning till arbetsmarknaden för att underlätta för människor att tillägna sig nyckelkompetenser, inbegripet digitala färdigheter.
- v) Främja lika tillgång till och slutförande av utbildning av god kvalitet för alla, särskilt för personer från mindre gynnade grupper, hela vägen från förskola och barnomsorg, allmän utbildning och yrkesutbildning till högskoleutbildning samt vuxenutbildning, inbegripet underlätta rörlighet för alla i utbildningssyfte.
- vi) Främja livslångt lärande, särskilt flexibla möjligheter till kompetenshöjning och omskolning för alla när det gäller digitala färdigheter, bättre förutse förändringar och nya krav på kompetens utifrån arbetsmarknadens behov, underlätta karriärövergångar och främja yrkesmässig rörlighet.
- vii) Uppmuntra aktiv inkludering i syfte att främja lika möjligheter och aktivt deltagande samt förbättra anställbarheten.

viii) Främja socioekonomisk integrering av tredjelandsmedborgare och av marginaliserade grupper, exempelvis romer.

ix) Förbättra lika och snabb tillgång till kvalitativa, hållbara och överkomliga tjänster. Modernisera systemen för socialt skydd, bland annat genom att främja tillgången till socialt skydd. Förbättra tillgänglighet, ändamålsenlighet och anpassningsförmåga när det gäller hälso- och sjukvårdssystemen samt långvarig vård och omsorg.

x) Främja social integrering av människor som befinner sig i riskzonen för fattigdom eller social utestängning, inbegripet de som har det sämst ställt och barn.

xi) Motverka materiell fattigdom genom livsmedelsbistånd och/eller grundläggande materiellt bistånd till dem som har det sämst ställt, inbegripet kompletterande åtgärder.

ESF+ ska med hjälp av de åtgärder som genomförs genom ESF+-delen inom ramen för delad förvaltning för att uppnå de särskilda mål som avses i punkt 1 **också bidra till de andra politiska mål** som anges i förordningen om gemensamma bestämmelser särskilt när det gäller följande:

1. Ett **smartare Europa** genom utveckling av färdigheter för **smart specialisering, kompetensutveckling** för viktig möjliggörande teknik, industriell omvandling, sektoriellt samarbete om färdigheter och företagande, forskarutbildning, nätverksarbete och partnerskap mellan institutioner för högre utbildning, yrkesutbildningsinstitutioner, forsknings- och teknikcentrum samt företag och kluster, **stöd till mikroföretag, små och medelstora företag samt den sociala ekonomin.**

2. Ett **grönare, koldioxidsnålt Europa** genom förbättring av utbildningssystemen på det sätt som behövs för att kompetens och kvalifikationer ska motsvara behoven, kompetenslyft för alla, inklusive arbetskraften och skapande av nya arbetstillfällen i sektorer som rör miljö, klimat och energi samt bioekonomi.

Budgeten för ESF+ föreslås uppgå till 101,2 miljarder euro, varav 100 miljarder euro för ESF, 761 miljoner euro för sysselsättning och social innovation och 413 miljoner euro för hälsodelen.

Alla delar inom ESF+ ska säkerställa jämställdhet mellan kvinnor och män samt främja lika möjligheter för alla utan diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning i såväl förberedelser och genomförande som uppföljning och utvärdering av programmen.

Enligt förslaget ska medlemsstaterna koncentrera stödet från ESF+ på insatser som möter de utmaningar som har identifierats i de nationella reformprogrammen, i den europeiska planeringsterminen och i de relevanta landsspecifika rekommendationerna, och beakta principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Medlemsstaterna föreslås avsätta ett lämpligt belopp av socialfondsmedlen för de utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna. Dessutom föreslås minst 25 procent av medlen avsättas för att främja social inkludering. Minst 2 procent av medlen ska avse bistånd för att motverka materiell fattigdom. I vederbörligen motiverade fall kan de medel som riktas till det särskilda

målet att främja social inkludering av människor som riskerar fattigdom och social exkludering beaktas för att kontrollera överensstämmelse med denna minimitilldelning.

I medlemsstater där andelen unga 15–29 år som varken arbetar eller studerar överstiger genomsnittet i EU under 2019 föreslås minst 10 procent av medlen avsättas för riktade insatser och strukturreformer för unga under 2021–2025. En motsvarande regel föreslås tillämpas för 2026–2027 i samband med en halvtidsöversyn av programmen.

Social innovation och sociala experiment ska stödjas, inklusive utveckling av innovativa åtgärder som har testats i liten skala (sociala experiment). Varje medlemsstat ska ägna minst en prioritering åt genomförandet av innovativa åtgärder genom att

1. Medlemsstaterna ska stödja åtgärder för social innovation och sociala experiment eller stärka bottom-up-strategier som bygger på partnerskap som inbegriper myndigheter, den privata sektorn och det civila samhället, t.ex. lokala aktionsgrupper som utformar och genomför lokalt ledda utvecklingsstrategier och eller
2. Medlemsstaterna får stödja utvecklingen av innovativa strategier som testats i liten skala (sociala experiment) och som utvecklats inom ramen för delen för sysselsättning och social innovation och andra EU-program.

När det gäller stöd från ESF+ för att motverka materiell fattigdom föreslås stödet avse livsmedelsbistånd eller grundläggande materiellt bistånd som riktas till personer som har det sämst ställt. I förslaget finns även ett antal punkter som redovisar hur livsmedelsbiståndet ska införskaffas, klimat- och miljöaspekter påtalas och att värdigheten för mottagarna respekteras för att förhindra stigmatisering.

4) KOM (2018) 374, Interreg

Förslaget till förordningen om målet Europeiskt territoriellt samarbete ska komplettera den gemensamma förordningen och förordningen för regionalfonden och sammanhållningsfonden.

Finansieringen för programmen för territoriellt samarbete (Interreg) föreslås minskas med 7 procent.

Förslag betonar särskilt samarbete i regioner vid EU:s landsgränser, eftersom dessa anses fungera bäst och medför mest mervärde. Kommissionen föreslår att programmen i gränsregioner som genomförs mellan stater och de som bygger på havsgränser slås samman. För Finland innebär detta bland annat det att program som gäller havsgränserna slås samman till ett program som omfattar hela Östersjöregionen och som geografiskt motsvarar regionen för EU:s Östersjöstrategi. På basis av kommissionens förslag kommer programmet för Mellersta Östersjön (Central Baltic Programme) och programmet Botnia-Atlantica att upphöra och sådant bilateralt samarbete som bedrivs i dag kommer inte längre att kunna finansieras.

Kommissionen föreslår även att de mellanstatliga programmen med en makroregional strategi, såsom EU:s strategi för Östersjöregionen, ska rikta 70 procent av finansieringen till åtgärder som siktar till att genomföra strategin. I praktiken betyder detta för Finland att största delen av finansieringen för Interregprogrammet inom Östersjöregionen går till att genomföra EU:s Östersjöstrategi, vilket medför det kommer att finnas mindre medel för sådant gränsregionalt samarbete som i dag bedrivs i Östersjöregionen.

Som förenklingsåtgärder föreslår kommissionen bland annat användning av enklare kostnadsmodeller eller kostnadsbaserade finansieringsvillkor. I tillsyns- och kontrollverksamheten skulle proportionalitetsprincipen stärkas genom att man minskar mängden verifieringar och således den administrativa byråkratin som tillsynen medför.

Enligt kommissionens förslag förblir Interregprogrammen oförändrade i fråga om programstruktur och förvaltning. Man strävar efter förenkling genom att slå samman programmen och effektivare fördela finansieringen.

5) KOM (2018) 373, särskild mekanism

Kommissionen föreslår en mekanism som ska göra det möjligt att använda en medlemsstats regler i en angränsande medlemsstat genom att ett standardiserat rättsligt instrument inrättas. Förslaget innebär två alternativ; 1) ett europeiskt gränsöverskridande åtagande som i sig gör det möjligt att medge undantag från nationella regler eller 2) ett europeiskt gränsöverskridande uttalande där de undertecknande staterna åtar sig att lagstifta för att ändra reglerna. Medlemsstaterna med gemensam gräns får välja att använda mekanismen eller använda andra effektiva mekanismer för att lösa legala gränshinder. Mekanismen föreslås vara inriktad på landgränser inom EU, men kommer också att tillåta medlemsstaterna att tillämpa mekanismen på havsgränser och yttre gränser. Mekanismen ska omfatta gemensamma infrastrukturprojekt som påverkar ett gränsområde eller en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse i ett gränsområde.

I förordningen fastställs vem som kan vara initiativtagare till genomförandet av ett gemensamt projekt. Förordningen reglerar vidare tidsfrister för när den gränsöverskridande samarbetspunkten måste reagera och fatta beslut om huruvida ett förfarande ska inledas för att utfärda ett åtagande eller uttalande, huruvida det verkligen föreligger ett rättsligt problem och huruvida man har hittat en lösning som kan tillämpas på ett eller flera rättsliga problem. I förordningen regleras vad det åtagandet eller uttalandet ska innehålla. I förordningen fastställs medlemsstaternas skyldighet att anta de nationella bestämmelser som krävs för att den föreslagna förordningen ska tillämpas effektivt.

5. Förslagets förhållande till landskapet

Förslagen till förordningar kommer att omfatta EU:s sammanhållningspolitik 2021 - 2027 och påverkar Ålands möjligheter att utforma strukturfondsprogram med delfinansiering från gemenskapsbudgeten. Med utgångspunkt i förordningsförslagen ska medlemsstaterna inom unionen bereda operativprogram som ska sändas till Europeiska kommissionen för godkännande. Enligt självstyrelselagen 59b § har Ålands landskapsregering rätt att verkställa EU:s politik på Åland inom de områden där landskapet har lagstiftningsbehörighet. Ifråga om

strukturfondspolitiken har landskapet enligt självstyrelselagen för Åland lagstiftningsbehörighet beträffande näringsverksamhet, 18§ 22 p., främjande av sysselsättning, 18§ 23 p., undervisning, 18§ 14 p., socialvård, 18§ 13p samt fiske, 18§ 16 p. Således hör de områden som EU:s sammanhållningspolitik innefattar uteslutande till landskapets behörighet. Sedan inträdet i gemenskapen har landskapsregeringen under sammanlagt fyra programperioder drivit egna program med finansiering från regionalfonden och socialfonden. För perioden 2021 - 2027 avser landskapsregeringen bereda ett förslag till ett gemensamt program med finansiering från de båda fonderna.

Regionalfondens respektive socialfondens föreslagna inriktning följer långt riktlinjerna inom nuvarande programperiod och faller väl inom landskapsregeringens allmänna målsättningar.

Kommissionen fattar beslut om årlig fördelning mellan medlemsstaterna. Vid fördelningen beaktas för de mer utvecklade regionerna befolkning, befolkningstäthet, regionalt välstånd, sysselsättningsgrad och utbildningsnivå. Inom nuvarande programperiod 2014-2020 har Åland tilldelats 2 322 538 euro från regionalfonden och 2 672 962 euro från socialfonden och landskapets medfinansieringsandel har varit lika stor. Den finansiella tilldelningen för kommande period är i dagsläget ännu oklar men beräknas motsvara nuvarande period. Av NUTS2-regionerna i Finland hör endast Helsingfors–Nyland och Åland till kategorin mer utvecklade regioner enligt förslaget. Södra Finland, västra Finland samt östra och norra Finland hör till övergångsregionerna. För de mer utvecklade regionerna dit Åland hör föreslås en minskning av EU:s samfinansiering på 10 procentenheter från nuvarande 50 % till 40 %.

Enligt regionalfondsförslaget ska medlen i medlemsstater där bruttonationalinkomsten överstiger 100 procent av EU-genomsnittet koncentreras så att minst 85 procent tilldelas målen 1 och 2 samt minst 60 procent på mål 1.

Förutom ovannämnda koncentration innefattar förslagen särskilda öronmärkningar av medel från regional- respektive socialfonden. Krav på öronmärkning inom fonderna återfinns även inom nuvarande period, bl.a. hållbar stadsutveckling (Eruf) och inklusion (ESF). För Ålands del har öronmärkningarna gällande regionalfonden under nuvarande programperiod hanterats för Finland som helhet.

6. Förslagets handläggning i riket och EU:s institutioner

Inom statsrådet bereds ärendet av beredningssektionen för regionalpolitik (EU4) inom arbets- och näringsministeriet.

Ärendet bereds för närvarande inom EU:s institutioner.

Kommissionen vill se en snabb förhandling om budgeten med en överenskommelse under 2019. Det rumänska ordförandeskapet tog över den 1 januari 2019 för fortsatt behandlingen av förordningsförslagen därefter är det Finland 1.7-31.12.2019 och förhandlingarna väntas bli avslutade 2020.

7. Subsidiaritetsprincipen

- Landskapsregeringen delar kommissionens bedömning att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen med undantag av förslaget gällande den rättsliga mekanism

som föreslås för gränsöverskridande program. Det aktuella förslaget är komplext och inte helt tydligt gällande graden av frivillighet, de gränsöverskridande samordningspunkternas befogenheter i förhållande till nationell lag, förvaltningsstruktur och rättsordning eller vilka aspekter av infrastrukturprojekt och tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som avses omfattas av förordningens verkningssområde. Det går således inte helt tydligt att avgöra ifall förslaget kan komma att inkräkta på medlemsstaternas kompetens och således går det inte heller att direkt säga att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

8. Landskapsregeringens ställningstagande till förslaget

- Landskapsregeringen omfattar de föreslagna politiska målen som är gemensamma för fonderna och stöder förslaget att merparten av medlen anslås till att stöda övergången till en koldioxidsnål ekonomi, forskning och innovation samt stöd till små och medelstora företag (Eruf), samt till utbildning och livslångt lärande, effektiva arbetsmarknader och lika tillgång till sysselsättning av hög kvalitet, social inkludering, hälsa och fattigdomsbekämpning (ESF).
- Landskapsregeringen ser positivt på de förenklingar som föreslås gällande innehållet i partnerskapsöverenskommelsen samt att en partnerskapsöverenskommelse inte ska ändras när den väl är godkänd. Landskapsregeringen anser dock att en partnerskapsöverenskommelse inte ska vara ett obligatoriskt dokument för medlemsstater med relativt begränsad finansiering. En strategisk del kan istället inkluderas i ett programdokument.
- Landskapsregeringen understöder kommissionens förslag på temakoncentration, att medlemsstater med mindre anslag koncentrerar sina anslag till ett mindre antal prioriteringar. Samtidigt bör innehållen i de operationella programmen utformas så de motsvarar de särskilda förhållandena i medlemsstaterna och i regionerna. De strategiska valen måste kunna göras på såväl nationell som regional nivå. De landsspecifika rekommendationerna, vilka ges en större tyngd enligt förslagen, görs utifrån hela medlemsstaten och beaktar inte mindre regioner såsom Åland där helt andra typer av utmaningar kan råda än för medlemsstaten Finland som stort.
- Landskapsregeringen understöder att merparten av gemenskapsmedlen kanaliseras till de länder och regioner där behoven är som störst. Landskapsregeringen utgår ifrån att tilldelningen till Åland bibehålls på en nivå som gör det möjligt att driva program som är anpassat efter de särskilda förhållandena som råder på Åland.
- Landskapsregeringen avstyrker kommissionens förslag på särskild öronmärkning av medel, utöver den tematiska koncentration som föreslås för PO1 och PO2. För många krav på öronmärkning av medel försvårar genomförandet framförallt för små program som Ålands, minskar flexibiliteten och hämmar effektiviteten.
- Landskapsregeringen anser att förslaget om halvtidsöversyn och att programmen ska revideras efter fem år innebär onödig administration och krångel, framförallt för mindre program som Ålands. Målsättningen och syftet med förslaget, att uppnå en

ökad flexibilitet i genomförandet är bra men den nuvarande modellen där programändringar kan göras närsomhelst under programperioden är tillräcklig.

- Landskapsregeringen understöder att det föreslås en förenkling vad gäller ändring av program samt att det införs en möjlighet att omfördela medel mellan investeringsprioriteringar utan godkännande av kommissionen, det vore dock bra om procentsatserna kunde differentieras utifrån programmets storlek. I små program som Ålands innebär förslaget att det är tillåtet att föra över 5 % av den ursprungliga tilldelningen av en prioritering men inte mer än 3 % av programbudgeten till en annan prioritering för samma fond inom samma program i praktiken att möjligheterna till omfördelning är begränsade. Finansiellt små program bör därför ha en högre procentsats.
- Landskapsregeringen understöder kommissionens förslag om förenklingar och målsättningar om att minska den administrativa bördan för stödtagarna men befarar samtidigt en risk med krav på avancerade och komplicerade förvaltnings- och administrationssystem som fördyrar administrationen särskilt för små myndigheter som Ålands landskapsregering. Landskapsregeringen anser att det är angeläget att system som skapas ska vara kostnadseffektiva för samhället. Landskapsregeringen avstyrker förslaget att rapportering ska ske så ofta som varannan månad. Förslaget är ett stort steg från nuvarande system med en årsrapport och redovisning av finansiella data tre gånger per år.
- Av socialfondsförslaget framkommer att nivån på personalkostnaderna ska verifieras mot information från Eurostat. Motsvarande reglering återfinns inte för regionalfonden varför landskapsregeringen förespråkar att reglerna bör harmonieras och inte kopplas till information från Eurostat vilken är föråldrad och inte återspeglar gällande situation.

Interreg

- Landskapsregeringen stöder förslaget att medel för Europeiskt territoriellt samarbete tilldelas färre teman, men stöder inte kommissionens förslag att införliva gränsregionalt samarbetet som överskrider havsgränserna (maritime cross border) i det mer omfattande mellanstatliga samarbetet, vilket skulle sätta stopp för det för Åland viktiga interregionala havsgränssamarbetet och flytta fokus mer på det mellanstatliga samarbetet. Landskapsregeringen anser att 150 km-regeln vid maritima gränser ska fortsätta och havsgränsprogrammen bör likställas med landsgränsprogrammen.
- Landskapsregeringen understöder att det är få ändringar i regler och system så medlemsstaterna kan fokusera på innehåll och resultat istället för administrativa förberedelser inför år 2021. Däremot önskar landskapsregeringen uppmärksamma att det finansiella flödet mellan kommissionen och programsekretariat i Interreg-program måste förbättras. Nu drabbas värdorganisationens likviditet och vad värre är – projekten med långa väntetider på utbetalningarna.
- Landskapsregeringen stöder förslaget med till en ny rättslig mekanism under förutsättning att det är frivilligt för medlemsstaterna att besluta om att ta i bruk mekanismen.

9. Distribution av landskapsregeringens ställningstagande

Huvudsaklig adressat: Arbets- och näringsministeriet

För kännedom: Ålands lagting

LR:s specialrådgivare i Bryssel
Ålands riksdagsledamot
Den åländska assistenten vid Europaparlamentet
Enheten för rättsliga och internationella frågor
Lagberedningen